

בס"ד

לעומקו של מקרא

דברי עומק בפרשת השבוע

ערש"ק

פר' דברים - חזון

ה'תש"פ

בכל ענייני הקונטרס ניתן לפנות

לטל': 052-7675895

גור-אריה צור

מודיעין עילית

ניתן להצטרף לתפוצת מייל

דוא"ל: leshem895@gmail.com

לעומקו של מקרא דברים - חזון

ויש ליתן את הדעת מה פסל הכא
באמרו אֵלֶּה הַדְּבָרִים.

ושמא י"ל, דהכא פסל כל תוכחות
שהיו לפני כן. שמהן היו בכעס, ומהן
במריבה, ומהן באזהרה, ומהן בענישה.

ואילו תוכחות אלו, אין למעלה מהן.
כי אֵלֶּה הַדְּבָרִים נאמרו לא בשעת
כעס ולא בשעת מריבה וענישה, אלא
בעת רצון ובדרך של ריצוי ופיוס,
ורמז וכבוד. ולכן נאמר אֵל כָּל
יִשְׂרָאֵל. שהוכיח לכולם גם לצדיקים
כדי שלא יסורו מן הדרך הטובה.

***

אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דָּבַר מֹשֶׁה אֶל-
כָּל-יִשְׂרָאֵל בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן בְּמִדְבַּר
בְּעֵרְבֵהּ מִזֶּדֶן טֹוֹף בֵּין-פָּאֲרָן וּבֵין-תְּפֵל
וּלְבָנוֹ וְחֻצְרֹת וְגַי זֶהָב (דברים א, א')

ומפרש אוה"ח הק' תשע מידות
טובות יש כאן כנגד תשעה מקומות
הנזכרים, כביכול. וכנגד תשע תוכחות
ישיג האדם שלימותו בתשע מידות
טובות.

אֵלֶּה הַדְּבָרִים. ואמרו רבותינו (רות
רבה פרשה ח') אמר רבי אבא כל
מקום שנאמר אֵלֶּה פסל את
הראשונים.

וכן מובא בזוה"ק (בראשית כ"ד עמ'
ב'), אֵלֶּה ת'וֹלְדוֹת ה'שְׁמַיִם וְהָאָרֶץ
(ר"ת תה"ו) הָא אוֹקְמוּהָ כָּל אֲתַר
דְּכְתִיב אֵלֶּה פְּסַל אֶת הָרָאשׁוֹנִים וְאֵלִין
תּוֹלְדִין דְּתַהוּ דְּאֲתַר מִיזוּ בְּקָרָא תְּגִיבָא
וְהָאָרֶץ הִיְתַה תַּהוּ. וְאֵלִין אֲנָן דְּאֲתַמַּר
דְּקוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּרָא עֲלֵמִין
וּמְתַרִּין.

כלומר לדברי הזוה"ק כאן, כשאמר
אֵלֶּה ת'וֹלְדוֹת ה'שְׁמַיִם וְהָאָרֶץ, פסל
את עולם התהו, הנרמז בפסוק.

ובתקוני הזהר תיקונא חמשין, נותן
טעם מדוע באמרו אֵלֶּה יפסול את
הראשונים. אֵלֶּה וְדאי פְּסִיל לְקוֹדְמָאין
דְּאָמְרוּ (שמות לב ד) אֵלֶּה אלהי"ך
יִשְׂרָאֵל, דְּאֲנָן תּוֹלְדִין דְּתַהוּ, דְּאֲתַר מִיזוּ
בְּרָאשֵׁי תִיבִין : ת וֹלְדוֹת ה'שְׁמַיִם וְ
הָאָרֶץ.

שהאומרים אלה אלהיך ישראל הם
תולדות של עולם התהו שנפסל באֵלֶּה
ת'וֹלְדוֹת ה'שְׁמַיִם וְהָאָרֶץ.
לכן באמרו אֵלֶּה פסל את הראשונים.

לעומקו של מקרא דברים - חזון

וזה לשונו: אמר להם משה, ראו מה גרמתם, וגו' מהלך י"א יום, ואתם הלכתם אותו בשלשה ימים. וכל כך היתה שכינה מתלבטת בשבילכם למהר ביאתכם לארץ, ובשביל שקלקלתם, הסב אתכם סביבות הר שעיר מ' שנה.

והיא התוכחה הנזכרת לקמן, (א, לב') **וּבְדָבַר הַזֶּה אֵינְכֶם מְאַמִּינִם בַּה' אֱלֹהֵיכֶם**. ופירש רש"י לפשוטו של מקרא **וּבְדָבַר הַזֶּה** שהוא מבטיחכם להביאכם אל הארץ, אינכם מאמינים בו.

ועל דרך הצח, מְאַמִּינִם קרי, וכתוב מְאַמִּינִם. ללא יו"ד. שהקב"ה ומשה מְאַמִּינִם, והם אינם מקבלים אמונתם, שנאמר בדבר הזה אינכם מְאַמִּינִם. והיו"ד תורה על הרצון הפנימי להאמין. והם הסירו מתוכם רצון פנימי זה.

ויצרו של אדם ירמוז ליו"ד זאת. שהיו"ד היא ראש יצרו של אדם. והיא היסוד לאיזהו גבור הכובש את יצרו.

וסיכום דבריו: **בְּעֶבֶר** להיות כאברהם העברי, הַיִּרְגָן שיתן בלבו מרדות, **בְּמִדְבָר** שְׁשִׁים עצמו כמדבר להיות תדיר בענווה, **בְּעֶרְבָה** שהענוה תהיה עריבה לו, **מִזֶּל סוּף** קרי ביה מִזֶּל סוּף שיהיה סופו מול פניו, שיזכיר לו יום המות ולא יחטא, **בֵּין-פְּאָרְן וּבֵין-תְּפֹל** שתהיה תמיד צהלתו בפניו ואָקְלוּ בלבו, **וְלָבֹן**, שתמיד יהיה זך וטהור. **וְחֻצְרֹת** שיקבע עצמו בלימוד תורה כבחצרות השם, **וְדִי זָהָב** שלא יהיה הזהב נחשב בעיניו ויאמר דִּי לזהב ולתענוגות. **ע"כ סיכום דבריו**.

ולעומקו של מקרא, לבקש את המידה העשירית, שתשלים את תשע המידות למספר השלם, כעשר ספירות. והיכן תמצא.

ושמא יש לומר שהמידה העשירית תמצא בפסוק הבא, פסוק ב' והיא תקרא **מְחֻרָב**.

שנאמר אחד עֶשֶׂר יום **מְחֻרָב** דָּרָד הר-שְׁעִיר עַד קָטַשׁ בְּרַגְעַ. **ופירש רש"י** שהיא גם היא תוכחה.

לעומקו של מקרא דברים - חזון

אלהיך ישראל" ולכל נשמות התהו,
והוא המילה **אֱלֹה**, כדכתיב (כח, ט'):
אֱלֹה דְבָרֵי הַבְּרִית.

***

ועל פי הסוד, **אֱלֹה** הוא שם ק' מע"ב
שמות היוצאים מפס' ויסע ויבא ויט
שבפרשת בשלח, בשיטה השלישית
[כמבואר בפירוט בקונטרס לעומקו
של מקרא לפר' בשלח, וקחנו משם].
ומובא בספר שרשי השמות לר' משה
זכותא שבמידה זו, מידת **אֱלֹה**, **סוד**
הגבורה וההתגברות.

ולעומקו של מקרא יש לומר שהיא
מידתה של **לאה**, שבשמה רמוזה מידת
אלה. שהיתה **מתגברת** על עלבונה,
ומצפה מתי **יִלְוֶה** אישה אליה. ולא
בכדי נאמר אצלה **יִלְוֶה**, (בראשית
כט, לד') שהן אותיות לא"ה, שכן האות
א יש בה ו' **נטוי ושני יודי"ן**.
ובמילה **יִלְוֶה** יש י, וכן **דגש** בלמד
הרומז ליו"ד **נוספת**, וכן יש ו' והם
יחד יצירת האות **א**, ויחד עם ל"ה'
הרי **יִלְוֶה** היא **לאה**. ולכן נלווה אליה
המלאך והשם הק' **אֱלֹה**.

ולעומקו של מקרא נאמר שכנגד
תוכחה זו, הנקראת **מְחִירָב**, שלא דבקו
בהשגחת ה' להביאם מהרה אל מחוז
חפצם, **תתגלה מידה טובה** בכל עווה
ותפארתה, היא מידת **המתגבר על**
יצרו, היא גם היא הנקראת **מְחִירָב**.

וכדאמר רַבִּי יְהוֹשֻעַ בֶּן לֵוִי, (אבות,
פ"ו מ"ב) **בְּכֹל יוֹם יוֹם בַּת קוֹל יוֹצֵאת**
מִהָרַב הוֹרֵב וּמִקְרָנָת וְאוֹמְרָת, אוֹי לָהֶם
לְבָרִיּוֹת מְעַלְבוֹנָה שֶׁל תוֹרָה.

וזו המידה נקראת מְחִירָב, **ובמדה זו**,
מידת **מְחִירָב**, יגיע האדם לתיקון
מידותיו בעניני **אמונה בהשגחה ע"י**
שמתגבר על יצרו.

***

או פֶּלֶךְ לדרך זו, כשם שהתוכחה
העשירית היא ראש וראשון לכל
התוכחות, כתיקונא חמשים בתיקונים,
אֱלֹה וְדָאֵי פְסִיל לְקַדְמָאִין דְאָמְרוּ
(שמות לב ד) אֱלֹה אלהי"ך יִשְׂרָאֵל,
דְאֲנֹן תוֹלְדִין דְתָהוּ, דְאֲתַרְמִיז בְּרֵאשֵׁי
תִּיבִין : ת וְלָדוֹת הַ שְׁמִים וְ הָאָרֶץ,
כן התיקון העשירי, הוא ראש
וראשון לכל התיקונים, ל"אלה

לעומקו של מקרא דברים - חזון

ועוד על דרך הסוד תהינה התוכחות ותיקונן רומזים לעשר הספירות הק':

בְּעֶבֶר להיות כאברהם העברי, הוא כנגד **כתר** עליון, מקום האצילות, שהוא בהיכלו של אברהם אבינו, כמובא בספר שערי אורה.

הַיְרֵגְךָ שיתן בלבו מרדות, הוא כנגד ספירת **החכמה**. וכפי שאמר ר' יוחנן (ברכות ז.) טובה מרדות אחת בלבו של אדם יותר מכמה מלקיות וריש לקיש אמר יותר ממאה מלקיות שנאמר {משלי יז-י} תַחַת גְּעֵרָה בְּמִבְּיַן מִהֲפֹת פְּסִיל מֵאָה.

בְּמִדְבָּר שְׂשִׁימִים עצמו כמדבר להיות תדיר בענווה, כנגד ספירת **הבינה**. שמקור הענווה הוא **בהבנה**, שאין לו לבשר ודם מה להתגאות בעולם הזה.

בְּעֶרְבָה⁹ שהענווה תהיה עריבה לו, והוא כנגד ספירת **החסד**. שאין לך חסד גדול מזה שהעבודה על המידות תהיה עריבה ומתוקה. ולכן נאמר (ירמיהו ב,ב) זַכְרְתִי לְךָ תְּסֻד גְּעוּרֶיךָ

ולכן זכתה לששה שבטים המורים על ו' היסוד שבשם ה', ורמוז בשמה ל"ו. שכן גימטריה של לא"ה הוא ל"ו. והיא המידה כנגד ל"ו צדיקים שבדור **המתגברים על יצרם**.

ואשר על כן, המידה העשירית בתוכחה הנקראת **מְחֹרֵב**, **תיקונה הוא אֵלֶּה דְבָרֵי הַבְּרִית**, שהיא תיקון לאלה **אלהיך ישראל** שבאה מעולם התהו הרמוז באלה תולדות השמים והארץ, כנ"ל. היא מידת **לאה**, הרמוזה בבת קול שיוצאת **מְחֹרֵב** ואומרת אוי לָהֶם לְבָרִיּוֹת מְעַלְבוֹנָה שֶׁל תוֹרָה. אוי לָהֶם נוטריקון **אלה**. ובהיפוך נקראת **לאה**. הוא עולם התיקון לאלה **אלהיך ישראל**.

ולכא מילתא דלא רמיזא באורייתא, שכן יְלֹנָה מוטעם במהפך. וכן לאה הוא היפוך לאלה **אלהיך ישראל**, והיא המשך התיקון לאלה **דברי הברית**.

והיא, **מְחֹרֵב**, היא המידה העשירית בתוכחה, היא המידה העשירית בתיקון, היא **המתגבר על יצרו**. שהוא מְאֻסָּף לכל המידות הטובות.

***

לעומקו של מקרא דברים - חזון

והן תשע מידות כנגד תשעת הימים שיש לתקנם ביותר, ואשר על כן אבנם כבד יותר.

ובמידה העשירית שהיא כנגד המלכות נתנחם ביום העשירי בבא מלך המשיח לבנות בית מקדשנו בב'א.

מִחֲרֵב היא המידה העשירית כנגד ספירת המלכות, כנ"ל, שהיא מידת המתגבר על יצרו בעולם העשייה. והמתגבר נקרא מלך, על שם ר"ת מח לב כבד, שכל מי שמוחו שולט על לבו ותאוותיו שבכבד, נקרא מלך.

***

מול סוף. אוה"ח הק' למד מכאן שצריך אדם להכניע עצמו ולראות מולו תמיד את סופו. כאמרם שוב יום אחד לפני מיתתך.

ובשימת לב על מה יסד דבריו, יש לומר שדבריו יסודם בחילוף הניקוד. בדרך של אל תקרי. אל תקרי מול סוף אלא. מול סוף. שהחליף החולם בשורוק והשורוק בחולם. ויש להבין עומק הענין.

אֶהְבֶּת פְּלוּלְתֶיךָ לְכַתֵּךְ אֶחָרִי בַּמִּדְבָּר
בְּאַרְץ לֹא זְרוּעָה.

מול סוף קרי ביה מול סוף שיהיה סופו מול פניו, והוא כנגד ספירת הגבורה, שיזכיר לו יום המות ולא יחטא, ואין לך גבורה גדולה מזו.

בֵּין-פְּאֲרוֹן וּבֵין-תְּפִלָּה שתהיה תמיד צהלתו בפניו ואָבְלוּ בלבו, והיא כנגד ספירת התפארת. והיא נוטריקון תְּפִלָּה פְּאֲרוֹן.

וְלִבּוֹ, שתמיד יהיה זך וטהור והיא כנגד ספירת הנצח, ספירתו של משה רבנו ששימש בימי המילואים בבגדי לבן,

וּמַצֵּרֶת שיקבע עצמו בלימוד תורה כבחצרות השם, והיא כנגד ספירת ההוד, ספירתו של אהרון הכהן שנאמר בו [בעניין המנחה] בְּתַצֵּר אֶהְלֶ-מוֹעֵד יֶאֱכְלוּהָ (ויקרא ו, ט')

וְדִי זָהָב כנגד ספירת היסוד, שלא יהיה הזהב נחשב בעיניו ויאמר די לזהב ולתענוגות ולכל מילי דתאוות.

לעומקו של מקרא דברים - חזון

**אֶל מְקוֹם רוּם
הַחֹלֶם הַנִּכְסָף,
שֵׁם אֱהִי'ה
לְעֵת נֶאֱסָף,
מֵאֲדָנֵי הַהֲנִיָּה
לְךָ אֶהְמָיָה.**

וכשאומר הכתוב מול סוף, התוכחה באה מלמעלה למטה. מרום החולם הנכסף אל האדם אשר בו יצר הרע של היסוד מורידו מטה מטה, והוא הסוף הארצי והגשמי של שאול תחתית.

אך בעת חילוף הטעמים, כשאדם נמצא בתשובה ורואה עצמו מול סופו, והוא מול סוף, אזי הנפש נכנעת ונכספת אל רום מעלת החולם הנכסף, שם יהיה לעת נאסף עם נשמתו בשורש האצילות של אהיה, והכנעתו נובעת לא מתוך שפלות כי אם מתוך נשגבות כעין נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה', ולהיות מן השבים בכל לבכם ובכל נפשם.

***

ועל דרך הסוד יש לומר, שחולם ו [חולם מלא] הוא ניקוד של תפארת העולה עד הכתר העליון שם יו"ד דאצילות ובקוצו של יו"ד חולם חסר הוא החולם הנכסף שם מידת "אהיה", מקום אסיפת הנשמות. הוא ראש ההשתלשלות של הספירות. ושורוק ו הוא הניקוד של היסוד, אשר ממנו תוצאות המלכות, היא השגחת ה' בעולמו. כדכתיב אָרְץ אֲשֶׁר-ה' אֱלֹהֶיךָ דָרַשׁ אֹתָהּ, תִּמְיֵד עֵינֶי ה' אֱלֹהֶיךָ בָּהּ וגו' (דברים יא, יב').

והם שתי קצוות של הספירות. והוא כעין סולם יעקב. מצד אחד ראשו מגיע השמימה, הוא מְקוֹם רוּם הַחֹלֶם הַנִּכְסָף, שֵׁם אֱהִי'ה הק' בכתר העליון, שֵׁם המקום בו הנשמות נאספות לעת פקודה. ומן הצד השני, מקום בו סולם הספירות מוצב ארצה, שֵׁם היסוד והמלכות, שֵׁם אֱהִי'ה א'ד'נ'י', והוא יסוד לסולם הספירות כאֲדָנֵי המשכן אשר תחת הקרשים. וסולם הספירות בשם י'הו'ה' יְקָרָא, ואשר על כן תחתית סולם הספירות בְּשֵׁם אֲדָנֵי הַהוֹיָה כְּוָנָה.

ואשר על כן יובן על נכון שיר הספירות, הוא שיר ההשתוקקות של האדם אל בוראו:

לעומקו של מקרא דברים - חזון

וכשהגיע לעשרים אמר הוואלתי לשון ריזוי. וכאמרו, אני הוא שפתחתי במספרים, לכן אולי אֶרְצֶנָּה בהמשך בקשתי על עשרים וכו'.

ולעומקו של מקרא יש ליתן טעם מדוע רש"י פירש כן לעניין באר משה את התורה הזאת, הוואיל לשון התחיל. וכי בערבות מואב התחיל והרי במעמד הר סיני התחיל.

אלא מאי התחיל, כאברהם אבינו. כשם שאברהם התחיל עם המספר חמישים, לכן הוא יכול להמשיך עם שאר המספרים, ארבעים שלשים עשרים וכו'.

כן גם בביאור התורה הק' הוואיל משה באר את התורה הזאת, התחיל, וההתחלה של משה רבנו בביאור התורה נתנה פתח ותנופה לכל התלמידים שבכל הדורות לבאר ולהוסיף בתורה לקח ופולול ודרש ופשט ורמז וסוד.

והכל מכח התחלתו של משה רבנו. הוא ענין ההתחלה של "הנה נא הוואלתי".
לכן הכתוב אומר הוואיל מִשֶׁה בָּאֵר

הוואיל מִשֶׁה בָּאֵר אֶת-הַתּוֹרָה הַזֹּאת לְאָמֹר (א,ה').

הוואיל. פירש"י התחיל, כמו בבראשית יח, כז. הנה נא הוואלתי. ובבראשית שם פירש רש"י עה"פ הנה נא הוואלתי, רציתי.

ולכאורה נראה פירושו כסותר עצמו, שכאן פירש התחיל ושם פירש רצה. אך בשימת לב לפסוקים בבראשית נראה כי אין כאן סתירה כלל. שהרי בבראשית נכתבת המילה הוואלתי פעמיים. פעם אחת בתחילת דבריו, שם אברהם אבינו מבקש על אנשי סדום אם יהיו שם חמישים, ארבעים שלשים וכו', ופעם שניה באמצע דבריו, כשהגיע לבקש על עשרים הצדיקים.

ומה שרש"י הביא כאן כראיה שהוואיל הוא לשון התחלה הוא מה"הוואלתי" הראשון שבבראשית. וכביכול אומר אברהם להקב"ה, אֵל יִרְאֶה ויכוחי לפניך כעזות פנים. שהרי יכול אני להתוכח על המספרים כי אני הוא שהתחלתי עם המספר חמישים. אילו הייתי יודע שיש רק עשרים הייתי פותח בבקשה על עשרים וכו'.

לעומקו של מקרא דברים - חזון

הגיע רש"י לחשבון זה: מדכתיב כאן **בְּאֵר** אֶת-הַתְּנִיחַ ובפרשת כי תבא (כז,ח) כתיב וְכַתְּבָתָּ עַל-הָאֲבָנִים אֶת-כָּל-דִּבְרֵי הַתְּנִיחַ הַזֶּה **בְּאֵר** הַיָּבֵט, והיטב מתגלגל [כשיר המרובע] בצירופו **שבעים**: ה' ה"י ה"ט היט"ב.

***

ויש לשאול לפירש"י, שפירש **בשבעים לשון**. והרי נאמר וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל, ולכאורה מה צורך לבני ישראל **בשבעים לשון**.

ושמא יש לומר, שגם **השבעים** לשון הם **בשביל בני ישראל**, עת יצאו לגלות המר הזה, ויהיו באשר יהיו, וידברו **בכל לשון שידברו**, יתקיים בהם והגית בו יומם ולילה.

או כלך לדרך זו, שכל תרגום הרי הוא כפירוש, ולכן **באר היטב** הוא **בשבעים פנים לתורה הוא בשבעים לשון**.

או כלך לדרך זו, **בְּאֵר** לשון **בְּאֵר**. באר מים חיים. שכל השבעים לשון הם מאותה באר ולאותה הבאר,

אֶת-הַתְּנִיחַ הַזֶּה לְאֵמֹר. מאי **לְאֵמֹר**. **לְאֵמֹר** לישראל שבכל הדורות, "כתבו לכם את השירה הזאת", "למדה את בני ישראל שימה בפהם".

וכאומרו, כשם שאני מבאר אותה, כן על כל תלמיד ותלמיד לבארה ולחדש בה חידושיו, ולהוסיף בה לקח ופלפול וחידושי פרד"ס. ואע"פ שהכל ידוע לי, כביכול כך אומר משה רבנו, על כל אחד ואחד החובה והזכות לחדש בה. ועל כן אמרו אפילו מה שתלמיד ותיק יאמר לפני רבו נאמר כבר הלכה למשה מסיני. וכל החידושים של כל התלמידים שבכל הדורות הם מכח ההתחלה של משה רבנו.

ולכן נאמר הזאת. בְּאֵר אֶת-הַתְּנִיחַ הַזֶּה כלומר מה שבאר בתחילה, היא אותה התורה הזאת **שעתיד תלמיד ותיק לחדש לפני רבו. ומי הוא רבו, הוא משה רבנו.**

***

בְּאֵר אֶת-הַתְּנִיחַ **פירש רש"י** באר את התורה. **בשבעים** לשון פירשה להם: **ומסביר** השפתי חכמים כיצד

לעומקו של מקרא דברים - חזון

ועי' המהר"ל בתפארת ישראל גבי שנים מקרא ואחד תרגום שהם כנגד ג' חלקי הנשמה. נפש רוח נשמה. שנים מקרא כנגד בניית המסד של נפש ורוח, ואילו התרגום שבא ממקום גבוה מאד הרי הוא כנגד הנשמה. ואשר על כן לשון ארמי משלים את לימוד התורה של שנים מקרא ואחד תרגום.

***

הָבִי לְכֶם אֲנָשִׁים חֲכָמִים וְנֹבְנִים וַיְדַעְיֶם לְשִׁבְטֵיכֶם וְאֲשִׁימָם בְּרִאשֵׁיכֶם: {טו} וְאֶלֶּח אֶת-רְאשֵׁי שִׁבְטֵיכֶם אֲנָשִׁים חֲכָמִים וַיְדַעְיֶם וְאֶתְּן אֹתָם רְאשֵׁים עֲלֵיכֶם וְגו' (א, יג'טו')

ופירש"י וְאֶלֶּח אֲנָשִׁים חֲכָמִים וַיְדַעְיֶם, וְנֹבְנִים לֹא מִצְאָתִי.

ויש ליתן טעם מה הפשט ונבונים לא מצאתי. והרי גדולי תורה היו בימי משה רבנו, ובראשם עתניאל בן קנז שהחזיר ג' אלפים הלכות שנשתכחו בימי אבל משה על ידי פלפולו בבית המדרש.

שנאמר הפוך בה והפוך בה זכולה בה.

ועל דרך הצת, באר אותיות גבריאאל. על דרך של אות מתקדמת. ב' היא ג', א' היא ב'. הרי ג'ב', ר' של באר הרי ג'בר', י' של האות ב"ת הרי ג'בר'י', אל' של אל"ף, הרי גבריאאל. לומר לך שהמלאך גבריאאל עמד לימין משה ללמדו בשבעים לשון.

ובהיות המלאך גבריאאל המלאך היחידי אשר נתן בו הקב"ה הבנה בלשון ארמי, הוא המלאך אשר לימדו למשה את התרגום בלשון ארמי. וזה שאמר הכתוב באר היטב. (דברים כז, ח), וכדפירש בשפתי חכמים שהמילה היטב תתגלגל למספר שבעים, כשיר המרובע: ה' הי' היט' היטב'. יחד שבעים.

***

ויחד עם לשון הקדש הרי שבעים ואחת לשון. ועל דרך הרמז תרמוז המלה ארמ"י למספר שבעים ואחת. כיצד: א' (מארמי) אחד. ר' בגימטריה' קטנה עשרים, מ' ארבעים. י' עשר. יחד שבעים ואחד.

לעומקו של מקרא דברים - חזון

הכל כשולחן ערוך המסודר בידי גבוה מעל גבוה, כי המשפט לאלקים הוא. ולכן ונבונים לא מצאתי.

***

ובזה תתורץ תמיהה על פירש"י. שפירש **וְאֲשַׁמֶּם** כתיב **חסר יו"ד**, **וְאֲשַׁמֶּם** כתיב, למד שאשמותיהם של ישראל תלויות בראשי דייניהם, שהיה להם למחות ולכוון אותם לדרך הישרה.

ובשימת לב לְמַעַן תחזינה עינינו מישרים שכתוב **וְאֲשַׁמֶּם**. כתיב מלא **עם יו"ד**. ומה זה שפירש"י **וְאֲשַׁמֶּם** כתיב **חסר יו"ד**.

ועוד, שהם דברי המדרש רבה, רק המדרש לא ציין **חסר יו"ד**.

ואכן, בחידושי הרש"ש על המדרש רבה [הרה"ג ר' שמואל שטראשון] כתב שהתוספת **חסר יו"ד**, שברש"י היא תוספת של **תלמיד טועה**.

וכוונת רש"י **לעולם** כהמדרש רבה שכתוב **וְאֲשַׁמֶּם** בשין שמאלית, וכאילו כתוב **וְאֲשַׁמֶּם** בשין ימנית.

ויש לומר שאכן היו גדולי הנבונים בדורו של משה רבנו אך **לא הוצרכו לבינתם**. שהרי **נבון** הוא המבין **דבר מתוך דבר**. וכל זמן שמשה חי הכל היה ברור ללא שאלות וללא מחלוקות. שכל דבר הצריך בירור, ישאל משה את ה' וה' ישיבו. ולכן בימי משה לא היתה **מציאות של צורך בנבונים**. זה שנאמר **ונבונים לא מצאתי**.

אבל לעתיד לבוא, כאשר לא יהיה פסק הלכה מן השמים כבימי משה רבנו, ואדרבה לא בשמים היא, ותהיה האמת נעדרת, יצטרכו הדיינים להיות **נבונים**, ולהבין דבר מתוך דבר.

וכן מדויק בפסוק. הִבּוֹ לְכֶם לַעֲתִיד לְבוֹא, אַנְשִׁים חַכְמִים וְנִבְוִנִים וַיְדַעִים. אַבְל עֵתָה וְאַלְקָח אֶת-רְאִשֵׁי שְׁבִטֵיכֶם אֲנָשִׁים חַכְמִים וַיְדַעִים וְאַתֶּן אֹתָם רְאִשִׁים עֲלֵיכֶם.

וכן יש לדייק, שלעתיד לבא נאמר **ואשימם** בראשיכם, ומדויק ברש"י שהוא לשון **אשמה**. שהאשמה נופלת על מי שמבין דבר מתוך דבר. אם טעה הרי האשמה בו. **וזה לעתיד לבוא**. אבל עתה ואתן, ללא אשמה, ולכן כתיב **ואתן** ולא כתיב **ואשים**. שעתה אין אשמה **כי אין טעות** כי

לעומקו של מקרא דברים - חזון

החכמה, ליתן את של זה בזה וכו' ולמזג את הגבורה בחסד.

***

לֹא הִיְתֵה קְרִיָה אֲשֶׁר שְׁגָבָה מִמֶּנּוּ
אֶת-הַכֹּל נָתַן ה' אֱלֹהֵינוּ לְפָנֵינוּ
(ב, לו')

יש לשאול מדוע השתמש הכתוב בלשון קריה ולא עיר. ועוד יש לשאול מדוע נקט הכתוב בלשון שגבחה. לא עמדה בפנינו הוי ליה למימר. ועוד, מה הוא השבח הגדול, והרי קריעת ים סוף, והרי נחלי ארנון וכו' וכו'.

ויש לומר על פי הכתוב בפרשת מסעי והקרייתם לכם ערים לשבת. ופירש"י שם והקרייתם לשון הזמנה. והיא כעין משאלת הלב. וזה הוא לשון קריה. עיר שהיא משאלת הלב. וזה שבח גדול לקב"ה שגם משאלות הלב והזמנת הלב הכל נתן בידינו.

ועל דרך הצתה, קריה ר"ת קורא יה מחשבותינו. שלא היתה קריה, לא היתה עיר אשר בקשנו לנו אשר שגבחה ממנו.

ומה שהחסיר את היו"ד בפירושו, ואמר ואשגבם כתיב, כדי ללמוד שאשמותיהם של ישראל תלויות בראשי דיניהם. אבל לא שתחסר היו"ד מן הכתוב ח"ו.

***

ולעומקו של מקרא יש לפתור כנ"ל ברש"י פסוק ט"ו ונבונים לא מצאתי. שהיו"ד תרמוז על בינה שנתן ה' באדם. וכאומרו: אם יש בשופט בינה, ואשגבם כתיב. עם יו"ד. ואם תחסר בשופט בינה, הרי ואשגבם כתיב, חסר יו"ד.

***

ועל דרך הרמז והסוד, ואשגבם הן אותיות אש ומים. שהחכמה היא יסוד המים היא החסד, והבינה היא יסוד האש היא הגבורה. ואם תחסר האות יו"ד מן המים, תקרא המילה ואשגבם, ותהיה תגבורת הדינים והגבורה, ולא יתקיים עולם חסד יבנה, והשופט יטעה במיזוג שכלו, ותבוא עליו האשמה. ואשגבם יהיו אותיותיה מום אש. הוא המום שבאש כשהיא ללא חסד. ולכן במילה בינה יש יו"ד. היא היו"ד של

לעומקו של מקרא דברים - חזון

ואשר על כן יִדְרֹשׁ, שבכל אופן
הַשְּׂאִיר-לוֹ שְׂרִיד, והשריד הוא עוג
מלך הבשן, כדי שיראה בעוצמת עם
ישראל בטרם ימות.

וזה שכתוב לקמן פִּי רֶק-עֹוג מְלֹךְ
הַבְּשָׁן וְשֵׂאֵר מִיְמֵר הַרְפָּאִים.

ומוטעם בגרשיים לומר שכשם
שנגרש מעמו כן נגרש מעולמו.

***

פִּי רֶק-עֹוג מְלֹךְ הַבְּשָׁן וְשֵׂאֵר מִיְמֵר
הַרְפָּאִים הִנֵּה עַרְשׁוֹ עַרְשׁוֹ בְּרֹזֶל
הִלָּה הוּא בְּרַבַּת בְּנֵי עַמּוֹן (ג,יא)

יש ליתן טעם מדוע יזכיר הכתוב את
עריסתו של עוג. והרי כבר ידענו את
גבהו של עוג שרק קרסולו היה בגובה
שלשים אמה.

ויובן על פי מה שמובא במדרש
פרשת וירא, עה"פ "ויעש אברהם
משתה גדול ביום הגמל את יצחק".
אמר ר' לוי לא נדנדה עריסה אלא
בבית אברהם אבינו. וצריך ביאור.
ויש לפרש מרישא דענינא. שעוג
מלך הבשן היה שם והיינו משתה

ובזה ינתן טעם לנבואת ישעיהו
איכה היתה לזונה קריה נאמנה.
שהעיר ירושלים היא משאלת כל לב,
להיות קריה נאמנה נשגבת בקדושה.
ומבכה הנביא איכה סתה מדרכה,
ואֵיה משאלות הלב.

ועוד יש לומר על דרך דיוק הלשון.
מִמְנוּ יסבול שני פירושים. הא'
מִמְנוּ מאיתנו, והב' מִמְנוּ כביכול
מהקב"ה. וזה הוא לשון שְׂגָבָה. כמו
שנאמר לגבי הקב"ה פִּי נִשְׁגָב שָׁמוּ
לְבָדוֹ (תהלים קמח, יג). ושום עיר לא
עמדה בפני הקב"ה. ועל כן לא שגבה
מִמְנוּ מאיתנו, כי לא שגבה מִמְנוּ
מאתו יתברך. כי הוא הנלחם לנו. וזה
שמסיים הפסוק אַת-הַפֶּלֶל נָתַן ה'
אֱלֹהֵינוּ לְפָנֵינוּ. את כל משאלות
לבנו.

***

ויתן ה' אֱלֹהֵינוּ בְּיָדֵנוּ גַם אֶת-עֹוג
מְלֹךְ-הַבְּשָׁן וְאֶת-כָּל-עַמּוֹ וּנְפָלָהוּ
עַד-בִּלְתֵּי הַשְּׂאִיר-לוֹ שְׂרִיד (ג,ג)

עד-בִּלְתֵּי הַשְּׂאִיר-לוֹ שְׂרִיד.
לוֹ מוטעם בטיפחא, והוא כעין הפסקה
קלה ואינו בהכרח מחובר לשאחריו.

לעומקו של מקרא דברים - חזון

זוֹלְתִי כָּלֵב בֶּן-יִפְנֶה הוּא יִרְאֶנָּה
(א, לו')

לפי הלשון היה צריך לומר זולת כלב.
ומאי זוֹלְתִי.

ועל דרך הרמז יש לומר כעין
שאמרו [ברכות לד] אמר רבי יוחנן כל
הנביאים כולן לא נתנבאו אלא לימות
המשיח אבל לעולם הבא עין לא
רְאֶתָהּ, אֱלֹהִים, זוֹלְתָּהּ וכונתם בזה
שזו דרגה נעלה שאין לילוד אשה כל
השגה בה רק לפני הקב"ה גלוי וידוע
סודה.

ופשט הדברים שעין אדם לא ראתה,
זולתך אלקים, אשר רק אתה ידעתה.
וכך אמר הקב"ה אִם יִרְאֶה אִישׁ
בְּאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה הַדּוֹר הָרַע הִזָּה אֵת
הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר נִשְׁפַּעְתִּי לְתֵת
לְאַבְתָּיִם, דרגה עליונה זו של טוב
הארץ אי אפשר להשיג על ידי אנשים
בעלי מידות לא טובות. ובדור הזה
נמצא אחד אשר יכול לראות את טוב
הארץ בשרשה, והוא כלב בן יפונה,
אשר פינה מלבו כל מידה רעה וקָלְבוֹ
כִּן פִּי וראוי הוא לדרגה זו של עין לא
ראתה, אלקים, זוֹלְתָּהּ.

ואשר על כן אמר הקב"ה זוֹלְתִי
כָּלֵב. באשר פיו קָלְבוֹ. ודייקא נמי,
כהמשך הפסוק בישעיהו שם: יַעֲשֶׂה

גדול שגדולי העולם היו שם, וכולם
קנטרוהו לעוג בדברים על שאמר
שאין שרה יולדת, והנה לעיני כולם בן
לשרה.

ועוג זלזל באותה עת במתנת המלך
ואומר שאצבע אחת קטנה שלו יכולה
למעך את יצחק. יצתה בת קול מן
השמים, ואמרה שעתיד עוג להינתן
ביד משה מצאצאי יצחק.
ועל זה אמר ר' לוי, שלא נדנדה
עריסה אלא בבית אברהם אבינו,
וכוונתו לעריסה של עוג מלך הבשן
שבה הוא משתבח, ככתוב הִנֵּה עֲרִשׁוֹ
עֲרִשׁוֹ בְּרִזְלֵה הוּא בְּרַבַּת בְּנֵי
עֲמוֹן, ובתרגום יונתן הנה ערשו ערש
ברזל בארכיון ברבת עמון, וכונתו בזה
שכל העולם יבוא ויראה את עריסת
הברזל של עוג כבר בהיותו תינוק.
ובא ר' לוי לומר, שיימסר עוג בידי
משה, שהרי עריסתו ערס ברזל
נתנדנדה כלומר נתערעה, כבר בבית
אברהם, למפרע. שכבר אז בבית
אברהם נגזר עליו שיימסר בידי
משה למרות גודלו וחזקו עוד מימי
ינקותו.

***

לעומקו של מקרא דברים - חזון

**אַל-תִּתְגַּדְּרוּ כִּם פִּי לֹא-אֶתֶן לְכֶם
מֵאַרְצֵיכֶם עַד מִדְּרֹךְ פֶּה-רַגְלִי כִּי-
יִרְשָׁה לַעֲשׂוֹ נִתְּתִי אֶת-הָר שְׁעִיר
(ב,ה')**

עַד מִדְּרֹךְ פֶּה-רַגְלִי. יש ליתן טעם מדוע אמר מדרך כף רגל דווקא בעשו. ויש לומר, שכל זמן שידו של יעקב אוחזת בעקב עשו, אין לנו אחיזה במדרך כף רגל בארצו. שאם לא כן, יבוא מדרך כף רגל שלנו, ויבטל את ידו אוחזת. כי ידו אוחזת היא לדורות. ועשו ירגיש את אחיזת יעקב בעקבו עד "ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה".

וכן הוא אומר ויעקבני זה פעמיים. ואשר על כן כתבה התורה את אחיזת יד יעקב בלשון הווה. וידו אוחזת בעקב עשו. עד יעלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו.

ובינתיים כדי לעקור אחיזתו של יעקב שרף עשו את ביתנו, ורמזו הכתוב (בראשית כז, לו') ויעקבני זה פעמים אל תקרא ויעקבני אלא ויעקבני. והוא לשון עקה צרה וצוקה. ויעק את בני פעמיים, בית מקדש ראשון ובית מקדש שני. [וכל

למחפה לו. וכלב הוא בדרגה של מחכה לו. לכן הוא יראנה את ישראל, הוא יראנה את מה שלא יראה אנוש זולתך אלקים. על כן נאמר זולתי. זולתי פלב בן-יפנה הוא יראנה.

ובנה ימצא נחת לשואלים, הרי לא רק כלב ויהושע זכו, והרי מתי מדבר האחרונים שקמו מקברותיהם בט"ו באב ועוד כהנה וכהנה.

אלא יש לומר, אפילו אלו שנשארו בחיים, גם אם יכנסו לארץ, לא יזכו לראות את הנסים הגלויים. אלא הכל יראה להם כהנהגה טבעית.

זולתי פלב בן-יפנה הוא יראנה. וכן כל הראויים לכך כמוהו, יראו את ההנהגה הנסית גם בהנהגה הטבעית. ועל דרך הצח, ודרך הטעמים, מוטעם זולתי בגרשיים. שכל מי שאינו ככלב בן יפונה המפנה את לבו לאביו שבשמים, כביכול מגורש מלראות את הנסים הגלויים. ואשר לבו פונה אל אביו שבשמים מתקדם בו הדא דידי. זה שלי הוא. והוא אומר זולתי. כנוטריקון, בזו המידה להיות אתי.

לעומקו של מקרא דברים - חזון

בין הנסים הגלויים והנסים הנסתרים.

שהרי בשמו של יהושע חבויים כמה שמות ה' מהם בנגלה מהם בנסתר. תחילת שמו הוא רוב שם הוי"ה. **יה"ו שהם חכמה ובינה (י-ה) ועוד ו בחולם שהם ראש הסולם המגיע השמימה.** האותיות **ש'ע'** הרי הן מחולקות **לש' וע'.** **לש'**, שהוא קיצור של שם **ש-די.** והוא שמו של שר הטבע מטטרו"ן, ומכיון שיהושע הוא תחילת הנסים הטבעיים נקרא **ש'** בשמו. והאות **ע'** היא בגימ' **א'ד'נ'י'** ועוד **ה'א'**, והשם **א'ד'נ'י'** מורה על מלכותו ית' בעולם הנגלה. והאות **ה'** שנותרה מצטרפת לתחילת שמו של יהושע, הרי בשמו יה"ו-ה, **שם הרחמים של הנסים הגלויים.** ויחד עם **ש'** שהוא קיצור **ש-די**, שהוא **שם הנסים הטבעיים, ואדנות** שהוא **שם אדנ"י** המורה על מלכותו ית' בעולם הטבע, הרי **יהושע.**

ואשר על כן הוסיפה התורה ו בשמו, **יהושוע** המורה על היסוד

המעיקים בשם עשו יְכוֹנֵן]. אך כל זמן שידו **אוחזת** בעקב עשו לא יוכל ליעקב, עד בנין בית המקדש השלישי כאשר יתקיים בו לשפוט את הר עשו, בב"א.

וכן ידויק על דרך הטעמים, שכן המילה **עַד** מוטעמת בטיפחא, והיא כעין הפסקה קלה, ואשר על כן תידרש לעצמה כנ"ל. וכאומר: **כִּי לֹא-אֶתֶן לְכֶם מֵאֲרָצְכֶם עַד,** עד אשר יעלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו, אז אתן לכם **מִדְּרֹךְ פֶּתַח-רְגֵל,** בזכות אשר ידו של יעקב אוחזת בעקב עשו.

***

וְאֵת-יְהוֹשֻׁעַ צִוִּיתִי בְּעַת הַהוּא לְאֶמְרֵ וְגו'. (ג, כא)

יש ליתן טעם מדוע נכתב **יְהוֹשֻׁעַ** מלא, עם ו"ו. (ולא יהושע, כרגיל).

ולעומקו של מקרא יש לומר שהרי הנהגת משה רבנו היא סוף הנסים הגלויים, והנהגת יהושע בן נון היא תחילת הנסים הטבעיים, הנסתרים. לכן ניתנה ו"ו בתיבת יהושע, **להכיר**

לעומקו של מקרא דברים - חזון

(ו' היסוד) וראשו מגיע השמימה (עם ו' החולם - יהוֹשֻׁעַ). וביותר כאשר הנהגת ארץ ישראל היא בנסים הנסתרים, היא ו' היסוד, שיהיה מחובר כל העת לשפע הנסים הגלויים שהם ממקור הרחמים המתגלים באות ו' בחולם.

כאן נעץ סופה של הפרשה בתחילתה. זה שנאמר מֹלֵל סוֹף, וכפירוש אוה"ח הק' (ראה לעיל בתחילה) אל תקרי מול סוף אלא מול סוף. שיקדים את הארצה לשמימה, שכן מוצב ארצה הוא המול והשמימה הוא כביכול הסוף, סוף הארציות. וכך יוליך את כל עם ישראל מחיל אל חיל, מכיבוש הארץ, היא כיבוש הארציות עד כיבוש מרום מקדשנו היא כיבוש הרוחניות, עת יעלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה, וראו כל אמי הארץ כי שם ה' נקרא עלינו בבנין בית מקדשנו בב"א.

***

בעולם הטבעי. שיהיה מחבר בין הנסים הגלויים להנסתרים.

***

וְאֵת-יְהוֹשֻׁעַ צִוִּיתִי בְּעַת הַהוּא
לֵאמֹר עֵינֶיךָ הִרְאֵת אֶת כָּל-אֲשֶׁר
עָשָׂה ה' אֱלֹהֵיכֶם לְשָׁנֵי הַמַּלְכִּים
הָאֵלֶּה בֶּן-יַעֲשֵׂה ה' לְכָל-
הַמַּמְלָכוֹת אֲשֶׁר אַתָּה עֹבֵר
שָׁמָּה:

ובשימת לב מנוקד יהוֹשֻׁעַ בשני ווים אחד חולם והשני שורוק. והוא כעין שאמר למעלה מול סוף.

ועל פי הסוד ה'חולם' ו' הוא במרומי הספירות במקום האצילות, הוא קוצו העליון של יוד-חכמה-סתומה, מקום אה"ה הנכסף בכתר עליון. והאות ו' בשורוק תורה על ספירת היסוד שהיא בשיפולי תחתית סולם הספירות, יסוד-מלכות.

ואשר על כן נתן לו משה ליהושוע את האות ו' בשורוק, שיהיה תמיד כסולם המוצב ארצה

לעומקו של מקרא דברים - חזון

להפטר חזון ישעיהו

במדרש ג' נתבאו בלשון איכה.
משה רבנו, שנאמר **אִיכָה אֲשָׁא לְבַדִּי טָרַחְתֶּם וּמְשַׁאֲכֶם וְרִיבְכֶם** (א, יב'), **ישעיהו הנביא** שנאמר **אִיכָה הִיְתָה לְזוֹנָה קְרָנָה נְאֻמְנָה** (ישעיהו א, כא'), **וירמיהו הנביא** שנאמר, **אִיכָה יִשְׁבָּה בְּדַד הָעִיר רַבָּתֵי עָם** (איכה א, א').

ויש להבין מה בא המדרש ללמדנו. ויובן על פי מה שנאמר **וַיִּקְרָא ה' אֱלֹקִים אֶל הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אֵיכָה**. היכן אתה, לאיזה דרגה ירדת מרום המעלה. שהיה לך לעשות חשבון הנפש באיזה דרגה היית ולאן אתה עלול ליפול ח"ו ואיך קרה לך ירידה זאת, משפסקה נאמנותך.

ולעומקו של מקרא ועל דרך הצתה, יֹאמֶר, כמין רב-שיח יש כאן בין ירמיהו לישעיהו ומשה רבנו:

ירמיהו שואל איכה ישבה בדד, **וישעיהו משיב**, שהיתה קריה **נאמנה**, והפסיקה נאמנותה. **ומשה**

לא תִירָאוּם כִּי ה' אֱלֹהֵיכֶם הוּא הַגִּלְתֶּם לָכֶם. (ג, כב')

לא בטיפחא. **הוא** בטיפחא. והוא הפסקה קלה. ולא בהכרח נדרשת לשאחריו, אלא היא קצת בפני עצמה. כאומרו: אם **לא תדע** כִּי ה' אֱלֹהֵיכֶם **הוא הגלתם לָכֶם**, אז **כן תִירָאוּם**. אך אם תדע כִּי ה' אֱלֹהֵיכֶם **הוא הגלתם לָכֶם**, אז **לא תִירָאוּם**.

ועוד, **יש לעיין** מה בא לומר באומרו **כִּי ה' אֱלֹהֵיכֶם הוּא הַגִּלְתֶּם לָכֶם**. והלא מילתא דפשיטא היא.

אלא כפי המובא לעיל (ואת יהושוע ג, כא'), שהשגתו והשגחתו יתברך בארץ היא על דרך **הטבע**, ועל כך מורה שם אלקים, כי אלהים בגימ' הטבע. ובא הפסוק לומר **ש'אע"פ כן יש להתחזק באמונה, שה'**, **הוא האלקים**. והדגש כאן הוא על שם ה'. **ה' שהוא הוי"ה בגילוי**, הוא האלקים אשר אתה רואה הנהגתו בהסתר. ושלא נטעה ח"ו לומר כוחי ועצם ידי, אלא **ה' הוא** הנותן לך כח לעשות את החיל הזה. ולזה הדגיש הפסוק, **כִּי ה' אֱלֹהֵיכֶם הוּא הַגִּלְתֶּם לָכֶם**.

לעומקו של מקרא דברים - חזון

לברכת "נחם"

נאמר בברכת "נחם" פי אַתָּה ה' פָּאָשׁ הַצֵּתָה וּבָאָשׁ אַתָּה עֲתִיד לְבַנוֹתָהּ. כְּפָתוּב: וְאֲנִי אֶהְיֶה לָּהּ נֶאֱמַר ה' חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב וּלְכָבוֹד אֶהְיֶה בְּתוֹכָהּ.

נאמר פעמיים בָּאָשׁ ונאמר פעמים אהי'ה. והם כנגד שתי פעמים שנאמר למשה רבנו מתוך לבת האש של הסנה, אהי'ה אשר אהי'ה. וכאומר, התגליתי באש בתוך הסנה, וכאן אתגלה גם בפנים וגם בחוץ. כנגד התגלותו בחוץ אמר "ואני אהי'ה לה חומת אש סביב", וכנגד התגלותו בפנים אמר "ולכבוד אהי'ה בתוכה".

וכפי שדרשו, (ברכות דף ט עמ'ב) אהיה אשר אהיה א"ל הקב"ה למשה לך אמור להם לישראל אני הייתי עמכם בשעבוד זה ואני אהיה עמכם בשעבוד מלכויות.

אני אהי'ה עמכם בשעבוד זה כוונתו עמם בפנים, כביכול עמו

רבנו מציע את דרך התיקון, איִכָּה אֲשָׂא לְבַדִּי. לא אוכל לְבַדִּי וגו' הבו לכם וגו'. שהעריבות יחד היא אשר תביא את גואלנו משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

ואשר על כן מצינו עוד איִכָּה שאחרי התיקון והוא לעתיד לבוא: הַגִּידָה לִּי שְׂאֵהָבָה נִפְשִׁי אִיכָה תִרְעָה אִיכָה תִרְבִּיץ בְּצִהָרִים שְׁלֵמָה אֶהְיֶה כְּעֵטֶיהָ עַל עֲדָרֵי תִבְרִיף. (שה"ש, א, ז-ח').

ונאמר כאן פעמיים איכָה, ורמז הוא למה שאמרו, כשם שלקיננו בכפליים כן יהיה שכרנו בכפליים. שנאמר אִיכָה תִרְעָה אִיכָה תִרְבִּיץ בְּצִהָרִים. ומסיים בה ואומר אם לא תִדְעֵי לָךְ הַיִּפָּה בְּנִשְׁיִם צָאִי לָךְ בְּעֶקְבֵי הַצֹּאן וְרַעֲי אֶת גְּדִיתֶיךָ עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרָעִים. ומי הם הָרָעִים, הם שְׂבַעַת הָרָעִים שִׁיתַּגְלוּ עִם מְשִׁיחַ צְדָקָנוּ בְּ"א.

***

לעומקו של מקרא דברים - חזון

חֹמֶת אֵשׁ סָבִיב וּלְכָבוֹד אֱהִיָּה
בְּתוֹכָהּ.

וכאומרו: אש הרחמים תקיפנו
סביב, ובתוכנו ישכון כבוד ה'
ברחמים גמורים.

והן שתי המידות של הקב"ה
הנקראות סובב כל עלמין ומלא כל
עלמין, המשלימות זו את זו בהנהגה
של רחמים גמורים מן השמים.

***

ולעומקו של מקרא יש לומר
שהיא התורה הכתובה באש שחורה
על גבי אש לבנה, שהאש השחורה
היא מלבר, והלבנה היא מלגיו.
שבאש הצתה שלא קימוה, ובאש
אתה עתיד לבנותה לכשיקימוה,
בב"א.

***

ואשר על כן שם השם השולט בחדש
מנחם אב הוא הוי"ה.

והוא נוטריקון של הפסוק (דברים
כז, ט') הַסֵּפֶת וְשָׁמַע יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם
הַזֶּה נִהְיִיתָ לְעַם לֵה' אֱלֹהֶיךָ.

ודרשו בו (ברכות סג עמ"ב) הסכת
ושמע ישראל היום הזה נהיית לעם וכי
אותו היום נתנה תורה לישראל והלא

אנכי בצרה, ולעתידי לבוא אהיה
עמכם בשעבוד מלכויות להגן
עליהם מבחויץ. כפסוק "ירושלים
הרים סביב לה וה' סביב לעמו".

וזה שחתמו חז"ל "מנחם ציון
ובונה ירושלים". מנחם ציון
מסביב, ובונה ירושלים מתוכה
ובתוכה.

ומה שנאמר פעמיים בַּאֵשׁ, ואש זו
מוקפת ומקפת רחמים, כי אהיה
אשר אהיה הוא שם הרחמים
הגמורים. אחת מבחויץ ואחת
מבפנים.

ואשר על כן נאמר אֱהִיָּה אֲשֶׁר
אֱהִיָּה. והתיבה "אשר" היא ר"ת
אש רחמים, והאות רי"ש במילואה
היא כעין נוטריקון רחמי אש.
וכאמרו שאש זו של בניין בית
המקדש היא אש המוקפת רחמים,
ואש המוקפת רחמים, וכאילו כתוב
בתוך אהיה אשר אהיה:
אהיה אש רחמי אש אהיה.

ואשר על כן מוסיפים בברכת נחם
את הפסוק וְאֲנִי אֱהִיָּה לָהּ נָאִם ה'

לעומקו של מקרא דברים - חזון

והוא **בְּאֵר הַיֵּטֵב** שנסמך לפסוק
הַסֵּפֶת וְשָׁמַע יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם.

ומובא ב"אוהב ישראל" מאפטא
בשם התיקונים, (ט עמ' ב) שכאשר
בְּשֵׁם הַשֵּׁם האותיות יו' נכתבים אחרי
האות ה', כזה: הוה, אזי הוא חדש
של דין (כתמוז שהוא חדש של
שבירת הלוחות ותחילת ג' השבועות,
והשם השולט בו הוא הו'ה' היוצא
מסופי תיבות של זה איננו שווה לי).

וכאשר האותיות יו' מקדימות לפני
האות ה' כזה: יהו'ה הוא חדש רחמים
(כניסן שהוא חדש הגאולה שהשם
השולט בו הוא יהו'ה' היוצא מראשי
תיבות של ישמחו השמים ותגל
הארץ).

וחדש מנחם אב, אע"פ שחציו
הראשון הוא דין, כנגד הַסֵּפֶת וְשָׁמַע
ר"ת הו' הרי חציו השני מט"ו באב
ואילך הוא חדש רחמים ושמחה
וכימים טובים, שהוא כנגד חציו השני
של הפסוק: **יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם** ר"ת י'ה'.
יהפך לנו כולו לששון ולשמחה
בב"א.

***

ואתו יום סוף ארבעים שנה היה, אלא
ללמדך שחביבה תורה על לומדיה בכל
יום ויום כיום שנתנה מהר סיני.

ועל דרך הרמז אָמַר שלכן נסמך
פסוק זה לבאר היטב. (דברים כז, ח')
וְכַתְּבָתָּ עַל-הָאֲבָנִים אֶת-כָּל-דְּבָרֵי
הַתּוֹרָה הַזֹּאת בְּאֵר הַיֵּטֵב. הַסֵּפֶת
וְשָׁמַע יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם הִנֵּה נִהְיִיתָ לְעַם
לֵה' אֱלֹהֶיךָ.

לומר לך שהתיקון למנחם אב יושלם
כאשר תהיה התורה חביבה על לומדיה
בכל יום ויום כיום שנתנה מהר סיני.
וזה שנאמר וְכַתְּבָתָּ עַל-הָאֲבָנִים. מאי
אבנים, הם אבות ובנים, המכתמים
עצמם על דברי תורה, שנאמר הסכת.
ועוד דרשו בגמרא (שם) עשו עצמכם
כתות כתות ולימדוהו. [בחבורה]. שכן
נאמר חרב אל הבדים, הם הלומדים
לכדם. ונרמז על ידי ירמיהו איכה
ישבה בדד. משום שישבה בדד
[בלימוד תורה ללא חבורה] נהיתה
לאיכה.

ונרמז בפרשתנו באומרו הוֹאִיל
מִשָּׁה בְּאֵר אֶת-הַתּוֹרָה הַזֹּאת
לְאָמַר (א,ה').

**בכל ענייני הקונטרס ניתן לפנות
לטל': 052-7675895
גור-אריה צור
מודיעין עילית
ניתן להצטרף לתפוצת מייל
דוא"ל: leshem895@gmail.com**

